

ԵՐԵՎԱՆԻ ՆՈՒՅԵՄԲԵՐԻ ԶԱՐԻ

ՄԵԼԻԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կես տարեկանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄՆ 50 ֆ. 5 ց. 40.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցեն Tiflis, Redaction «Mtsak».
Соприлегающ. ул. № 5.
Կամ Tiflis, Redaction «Mtsak».
Խմբագրատան տեղեկություն № 253.

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2
(բացի կիրակի և տոն օրերէն).
Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն ինչով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իրաւանային տոկոսները 20 օրով.
Խմբագրատան տեղեկություն № 253.

ԲԱՅԱՎԱՐ ԵՐԱՇԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԼԻԿ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

1911 թ. ԱՌԱՋԻՆԻ ՀԱՄԱՐ

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱՅԱՎԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ. «Մշակ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, 11 ամսականը՝ նոյնպէս 10 ռ., 10 ամսականը՝ 9 ռ., 9 ամսականը՝ 8 ռ., 8 ամսականը՝ 7 ռ., 7 և 6 ամսականը՝ 6 ռ., 5 ամսականը՝ 5 ռ., 4 ամսականը՝ 4 ռ., 3 ամսականը՝ 3 ռ., 2 ամսականը՝ 2 ռ., 1 ամսականը՝ 80 ֆ. և 20 ֆ. պատի ծախքը:

Ամսերկար թափանցանքները պիտի վճարեն տարեկան 6 ռուբլի. Ներքալի թափանցանքները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի թափանցանքները՝ 10 ռուբլի. Թիւրքիայի թափանցանքները՝ 120 ֆրանկ:

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն, և միևնույն ժամանակ 40 կոպ. նամակագրով:

Ի նկատի ունենալով, որ ուշ թափանցանքները պատճառով ստեղծվում են մի շարք տեխնիկական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեանը հարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնադրապէս թերթին ուղարկել թափանցանքներին, ուստի խնդրվում է թափանցող զրկել ցանկացողներին վաղորոք դիմել՝ զրկելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ:

Հին թափանցանքները խնդրվում է կայացնել փոխադր. բլանկի վրա նախկին թափանցանքի իր վրա ունեցած համարով:

Մեր հասցեն. ТИФЛИСЬ, Редакция «МТSAK». Արտատպագրութեան TIFLIS, Redaction du Journal «Mtsak».

Ա. Պ. Ն. Ի. Ե. ԲԱՅԱՎԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԶԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԳՐԱԳՈՅՈՒՄ

[Նոյեմ. 7-ին չը կայացած ժողովի փոխադր.]

Կիրակի, նոյեմբ. 21-ին, առ. ժամը 12 ին

կայանալով է

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԳՐԱԳՈՅՈՒՄ ԶԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՈՐԱԿԱՐԳԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԵՆ.

1) Վարչութեան զեկուցումը իր գործու-

նեւութեան մասին:

2) Ընտրութիւնների վարչութեան և վե-

րատարգի յանձնաժողովի:

Ժողովի օրենական կը համարվի քանի

անգամ էլ ներկայ լինի:

Վարչութիւն

(ու.կ.) առ. 1286. 2—1

ԿԱՐԵՆԻ ՆԱԽԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ

«Մշակ» երեկվայ համարում մենք

հայտնաբերեցինք, որ ներկայումս կողմ-

անա Փոխարքայի պալատում տեղի

ունի մի խորհրդակցութիւն հողային

հարկաւորութեան բարեփոխման ծրագրի

մշակելու համար:

Մնացորդ կարելի է, գործը լուրջ,

բայց և կարօտ հետաքննելու ուսումնա-

սիրութեան ու նպատակայարմար կազ-

մակերպութեան:

Ծրագրված է յատկացնել 3.000.000

րուբլի գործի կազմակերպութեան հա-

մար:

Երբ վերջանան ծրագրվող գործի

բոլոր շրջանները՝ մենք կունենանք

հողային հողերի վերաբերութեամբ մի

ընդարձակ ուսումնասիրութիւն և հա-

մաշակ հարկաւորութեան մի պատ-

րաստ սխառն:

Կողմատու եղած բոլոր հողերը

կենթարկվեն գնումութեան, բոլոր տըն-

տեսութիւնները ուսումնասիրութեան:

Ցանուկ հողագէտներ, մասնագիտո-

ւելն քննելով հողերը, կենթարկելով

նրանք քիմիական և մեքենայական

վերլուծութեան կը բաժանեն նրանց

դասակարգերի:

Միւս հետազոտողները կը ժողովեն

տեղեկութիւններ երկրի անտեսական

հանգամանքների ու պայմանների մա-

սին և զը մշակում ազգաբնակչութեան

անտեսական ոյժի բաղադրական ա-

ղեկակներ:

Եթէ աշտով այդ ծրագրերը, այն

ժամանակ մենք իրագործած կը լի-

նենք հողկաւորութեան քաղաքական

հարկաւորութեան ձեւաւորութիւն, որ առա-

ջինք կը լինի պետութեան մէջ, իբրեւ

խոշոր համակարգված գործ:

Ճիշդ է՝ Ռուսաստանի զանազան տե-

ղերում ձեւաւորվել են կատարելու

այդպիսի բարեփոխութեան փորձեր.

բայց նրանց չեն գործադրել, ընդար-

ձակ տարածութիւնների վրա, չեն

շարժապէս ընդհանուր սկզբունքներով

և մեթոդներով: Ուստի ստացվել են մի

շարք գեղեցիկ փորձեր, որոնք սակայն

չեն կարողանում միացվել, համակարգ-

վել և վերածվել այնպիսի մի ձեւաւոր-

ութեան, որ կարողանայ մարմնաւոր

կենսի մէջ իբրեւ կատարելագործ-

արածագրութեան, կենսի զգոյն պրոգն

թողած, մենք անցել էինք բնութեան շին

աշխարհը, ուր անվերջ և անսահման իշ-

խում է կենսական խնդիր ու երգը...

Դիւրինի խնդրով 8 վերստ անցած՝

մենք շնորհեցինք ձախ կողմը և սայլերով

մտանք անտառ. այդտեղից սկիզբն առա-

մեր վերելքը անտառային խիտ բուսակա-

նութեան միջով: Ծանապարհ՝ տեղ-տեղ

խոր փոսերով փչացած՝ դժուարացնում էր

եղանակի աշխատանքը:

Ան հեռուից նկատվում է Ծանապարհի

«խորխորանային» մէկը. դիմելով սայլերի

վրա նստողներին, մենք զգուշացնում ենք

մտաւրում վտանգի մասին:

— Զգուշ, պիտի նստեցէք. փոսը մտնե-

լում է:

Ծանապարհի նստողների հետ դէս ու դէն

ձօնվելով ընկճվում է փոսի մէջ...

Տրախ... տրախ... Ընդհանուր ծիծաղ,

զբոյծ և բարձրագոյն կատակներ:

Այդ աղբիւրն էր ինքնին ռուսաց զուար-

ձութիւն էին պատճառում, բայց մի էր

մտածում, թէ կոնկրետ այդ ժամանակ ինչ

էին գտնում. միայն նրանց արդիւնաւոր

շարքերը երևում էր, որ ինչից կենդանի-

ները դաժան ջղաձիգ երկունքի մէջ տա-

նում էին իրանց ուսերի վրա զրկած ծանր

լուծ:

Ծանապարհի կէսին անտառային խոր-

հրդաւոր լուծեան մէջ սայլապաններից

ԹԻՖԼԻՍԻ Ժողովարան

Այսօր, ուրբաթ, նոյեմբերի 19-ին

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ

Ուսումնական հասկարանի նախագահը

Հայոց Կրթութեան Կոմիտեի պ. պ. կազմը

դասերի, նրանց բնութիւնների և հիւրերի

համար կը խաղայ

Ամուսնացում

սիրայրիկներ

Կովկ. 3 գործ, 1 հիւ. Բիւստի և Մարտի:

Մասնագետներ՝ տ. տ. Աշխէն, Գուր-

գենա, Իսախան, Արմէն, Զարէլ, Ժամբէ,

պ. պ. Արեւել, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն, Արմէն,

սերին արտաբերում հարկաւոր որբեր
կը մնան առանց ապրուստի: (Հ. Գ.)

Աթէշ, 17 նոյեմբերի (ուշացած)
Երբ Վոյսից մեկնելու էր այն
գնացքը, որի մէջ նստել էր մինիստր-
նախագահ Վէյնիգը, մի անայտ
չարամիտ թաւաքի վրա դրեց երկա-
թեայ մեծ կտոր: Մեքենայաւոր կա-
րողացաւ կատաւորօքի առաջին առ-
նել: Թագաւորը հեռագրով շնորհաւո-
րեց Վէյնիգը: Վէյնիգը վառարկեց ազատի-
լու համար: (Հ. Գ.)

Լիսաբոն, 17 նոյեմբերի
Մինչև նոյեմբերի 14-ը Մալթայում
հիւանդացան խօլերայով 77, մեռան
32 հոգի:

Ուժեղ հեղեղը ծածկեց քաղաքի մի
քանի մասերը: Վնասները խոշոր են:
(Հ. Գ.)

Լիսաբոն, 17-րդ օրը: Քաղաքի մէջ տեղի ունե-
ցան մի շարք ընդարձակ և հիւսիս-արևմու-
տեան ընդերքի գիւղերի վրա զանազան
հրդեհներ: Բնակիչները և զինուորական
զորքերը հեռու հեռավորութիւններ
էնդհատվեց: (Յ. Ե.)

Պարիզ, 17-րդ օրը: Վոյսից-Գամպիլ բանկի վերա-
տեսութեան հրահանգով հրահանգներ է վա-
րուած բանկերի հետ: Հնգրական երկաթու-
ղագծի կառուցման մասին: (Յ. Ե.)

Օրհնութիւն: Նովորոսիսկի համալսարա-
նի ուսանողները Գերբառաւորական փողոցի
վրա ցոյց արին ծոցի ժամանակ քաղաք-
ապետի պալատի դռները, որի վրա գրված
էր. «Կերէի բնակեցնել և մահուան պատիժը:
Կարողանալով 90 տարեկան վերջում ցոյցի
տեղը երևացին ինչ-որ կատարած անձինք
և սկսեցին ծեծել անցնող ուսանողներին:
Վնասվեցին երեք մարդ: (Յ. Ե.)

Կիև, 17-րդ օրը: Ինքնուրուի վրա արգելեց
համալսարանի և օրինակներով ուսա-
նողներին ուստի դնել Նախագահ-Պետի
(Յ. Ե.)

Ստրասբուրգ, 17-րդ օրը: Զինուորական բժիշկ Մի-
կայիլի քառասունամյա հաղթ. շնորհից
Վիլհելմի թաւաքի և Վարշաւայի բանու-
նեքին: (Յ. Ե.)

ԴԵՊԵՏԵՐԱԿԱՆ ՄՈՒԿԱՆՈՒՄ

Մօսկվա, 17-րդ օրը: Նորից տեղի ունե-
ցան ուսանողական ցոյցեր: Կէսօրի մօ-
տերը ամբողջ Մոսկովայի հրապարակը
Տվերկայի և մերձակա փողոցները լցվեցին
ուսանողներով: Ուսանողները իր կող-
մի միջոցներ էր ձեռք տալ ցոյցերի ա-
ռաջն առնելու համար: Ստրասբուրգի հրա-
պարակի վրա կանգնել էին քաղաքագա-
նաւորականները, ժամկետային և հուսարե-
րականները: Տվերկայի և Մոսկովայի ցու-
կները զթաւել էին ուսանողները, ու-
րոնք փակել էին հասարակութեան մուտքը:
Յետոյ արգելեց ոտքով անցնողները Տվեր-
կայի փողոցի վրա և փակվեցին բոլոր
սրճարանները, որպէսզի նրանց մէջ երի-
տասնամեկները չը ժողովուրդ Ուսանող-
ական մի պահակաւորում առաջարկեց ուսա-
նողներին ցրվել: Ուսանողները մի մասը
նեղվելով Տվերկայի փողոցը, դիմեց դե-
պի Տեառնաւորական հրապարակը: Մեծ թա-
ւաքի մօտերը ժողովել էին հազարից աւե-
րի իրաւաստները և արտասանեցին ծառ-
այի պաշտօնական բարձրացրին սպիտակ
գլուխ մակագրութեամբ որով բոլորում
էին մահուան պատիժը դէմ: Երբ ցուցաբե-
րներ սկսեցին երգել թաղման քայլերգը,
ուսանողները յարձակվեցին նրանց վրա և
ցրեցին ամբողջ Ուսանողները մի քանի
հոգի վնասվեցին մարտերի հարուածնե-
րով:

պատին, սայլերը մտան վանքի գաւթի և
այնտեղ կանգնեցին:

Հետեւեց տեսնելով նորից հիւրերին՝ վա-
նահայրը մտաւ իր խոցի և մի քանի րօ-
պէից յետոյ դուրս եկաւ մեզ հանդիպու-
մետաբանայ ֆարաւան հազար:

Աստուած օրհնէ, բարի եկաք երկի
ձանաղարից շատ յոգեւած կը լինէր:—ող-
ջունեց մեզ հայր-սուրբը, ցոյց տալով թէ
ժրտեղ կարող ենք մեր իրերը դնել և փոքր
ինչ հանգստանալ:

* *

Հաղարծնի աշտման վանահայր Ստեփա-
նոս վարդապետ Բախանցի է, դա մի ծե-
ղունի է իսկոյն պատկառելի արտաքինով:
Նրա պարտքը մարմինը յաղթանակած ա-
ռողջ կազմուածքով, արեւն կրածը դէմը
խոշոր աչքերով և ձիւնափայլ փառաւոր
միւրեղով՝ այցելուի վրա որոշ ապաւորու-
թիւն են թողնում:

Ստեփանոս վարդապետին առաջին ան-
գամ տեսնողը անշուշտ կը բացաբանէ.
«Անա բնութեան հարգաւոր գաւթի»: Միմի-
ւորում և ծերացած անտաններ և լու-
նեղի մէջ նա ձուլվել է բնութեան հետ իր
արտի և հոգու կենսաստու թիւերով, ան-
խորտակելի և անբաժանելի է այդ կապը:

Քաղաքի իր կանգնած առջող միջոցաւորով
և ազդեցիկ նրա համար բանտ կը լինէր:
որից նա միշտ կը ձգտեր փախչելու:

Քաղաքի իր կանգնած առջող միջոցաւորով
և ազդեցիկ նրա համար բանտ կը լինէր:
որից նա միշտ կը ձգտեր փախչելու:

Երբ Գերբի ցոյցեր կայացան նաև Սա-
րգսյան փողոցում և հուզեցիկ կողմը վրա,
բայց ցրվեցին ոյժով: Ջերբակովեցին մի
քանի տասնակ մարդիկ: Ուսանողներն
դեկավարն էր քաղաքագետ օգնականը:
Երեկ նշանակված էին մահուկ գործիչ-
ները ընկերութեան, կանանց կուրբի և
Շանեակու համալսարանի ուսանողնե-
րի ժողովները՝ նուիրված Տօլստոյի յիշա-
տակին, բայց իշխանութիւնը թոյլ չը տը-
ւեց ուսանողական յուզումներին պատ-
ճառով:

Մինչև այժմ էլ շարունակ ուստուորներն
են գնում Նախագահ-Պետի: Գերբակովե-
րի մէջ տարածված են լեգենդաներ տեսիլ-
ների մասին, որոնք իր եղև են Լ. Տօլ-
ստոյի գերեզմանի վրա: Շատերը հաստա-
տում են թէ Տօլստոյ կենդանի է և որ
նրա տեղ ուրիշն է թաղվել: (Յ. Ե.)

ԹԻԻՐԻՔԻՆԻ ՇՈՒՐՈՐԸ

Կ. Պոլս, 17 նոյեմբերի
Սենատ: Յանձնաժողովը գեկուցա-
նում է զանազան ճառեր պատասխան
ուղերձի մշակված բնագիրը: Կէսօրից
իտալ Ե ժամին սկսված վիճաբանու-
թիւններին միջամտում է մեծ վեղ-
րը: Ներքին ին ներքին և արտաքին
գործերի ու ֆինանսների միջնորդնե-
րը: Յայտնելով որ պրօքուրմի մասնա-
մասն բացատրութիւնը տեղի կունե-
նայ պատգամաւորներին ժողովում, մեծ
վեղիւրը, կանգ առնելով ուղերձի նա-
խագիծի մի քանի կէտերի վրա, մատ-
նայցի է անում, որ մշակված են
քաղաքագետներին նախագծերը երկ-
րագործութեան և ժողովրդական լու-
սաւորութեան միջնորդութիւնների
մէջ: Առևտրի միջնորդութիւնը նա-
խագիծ է կոնցէսիաներ տալ, որոնք
առաջ կը տանին արդիւնաբերութիւ-
նը: Մասնաւոր մեծ նշանակութիւն
ունի «Մախուսի» շրջանաւային ըն-
կերութեան կոնցէսիան, որը մեծ դեր
ունի կատարելու առևտրի մէջ և զին-
ւորական փոխադրութիւնների ժամա-
նակ: Ապա խօսելով ժողովին միջնոր-
դութեան մասին, սենատոր նախկին
ժողովին միջնորդ Սիլվիո փաշայի
հարցի առիթով թէ նա գնել է գեր-
մանական հին և անպէտք զորանկիւ-
նեք, ասաց, որ այդ գնումը անհրա-
ժեշտ էր և մեծ ծառայութիւն մատու-
ցեց երկրին: Ապա Սիլվիո փաշայի
այն հարցին, թէ ինչու է այդ գնումը
անհրաժեշտ, ինչու է վեղիւրը հրաժարվեց
բացատրութիւններ տալ հրապարակա-
պէս, խոստանալով այդ բանը անել
սենատի քաղաքագետների հետ:

Վեղիւրը յայտարարում է անձնական
պատասխանատվութիւն այդ գործ-
ղութեան համար: Մի այդպիսի յայ-
տարարութեան պատճառով նախա-
գահը դադարեցրեց վիճաբանութիւն-
ները այդ հարցի վերաբերմամբ:
(Հ. Գ.)

Կ. Պոլս, 17 նոյեմբերի
«Մ. և Ա.» երեսփոխարդ-թիւրքերի
Ֆրակցիայի ժողովը, ընկնելով երրորդ
անգամ մեծ վեղիւրի ծրարային ճա-
ռը, համաձայնութեան չեկաւ: Փրակ-
ցիան ձեռնարկ մնաց ինքնական կար-
ծիք յայտնելու մինչև ճառի ընթեր-
ցումը պարլամենտի մէջ ընկնելը պա-
լատի ձեռքով: Ըստ երկուստեքի միջնո-
րական ճգնաժամը անխուսափելի է:
Վեղիւրը սպանել են բոլորական
դպրոցների տեսուչ Կուշէվի: Մօծա-
տիւրում կայանացան են հանել 7 պը-
նայի պարագլուխները: (Հ. Գ.)

բաժան նա իր օրերն է կարճում այս հի-
նաւորը մեծատանտում հեռու մարդկային
ընկալման ժողովը:

Ամանները յաճախ ուխտաւորներ և
հիւրեր են գալիս այստեղ և եւ այն ժամանակ
տեսնում են մարդկանց երեքը, իսկ աշնան
սկզբից այցելութիւնը երկուստեքի ընդ-
հատվում է մինչև մայիս, և եւ իմ մի քա-
նի ծառաներով մնում են մենակ այս վան-
քում... Ինչ անի, անկողնից նա տուրը
դէմքով, դա է վանահայրերիս վիճակը,
պէտք է խնայելու:

Փոքր ինչ հանգստանալուց յետոյ մենք
ցանկութիւն յայտնեցինք ծանօթանալ Հա-
ղարծնի երեք միմեանց մօտ կանգնած գե-
ղաշէն տաճարների անցելու հետ և դիմե-
լով հայր-սուրբին, խնդրեցինք մեզ առաջ-
նորդի և հաղորդել համառոտ տեղեկու-
թիւն Հաղարծնի պատմութեան մասին:

Մեծ եղաւ մեր գործաւորը, երբ նա յայտ-
նեց, որ նա ոչինչ չը գիտէ Հաղարծնի մա-
սին բացի այն, որ վանքը հիմնված է 800—
900 տարի առաջ:

— Դորթ է, սուտ է, այդ էլ չը գիտեմ,
ասաց նա՝ նայելով մեզ վրա իր անտա-
րբի, ծոյլ աչքերով:

Անձաբացած մենք ինքներս գնացինք
վանքի շուրջը պտտուելու:

Յ. Սպենդիարեան
(ը շարունակել)

Սօֆիա, 17 նոյեմբերի
Այստեղ հաղորդում են Կ. Պոլսից,
որ անհայտ բացատրութիւններ զու-
ն է ըստում մեծ վեղիւրի պրօքուրմային
ճառի ուղարկելը ներքին և արտաքին
բացատրութեան մասին: Ընդար-
ձակ պրօքուրմային ճառը պատասխան
է հաւանութիւն է գտել միջնորդների
խորհրդից նախ քան պատգամաւորնե-
րի ժողովին ներկայացնելու և յանձն-
ված է «Միւրթիւն» և «Առաջադիմու-
թիւն» կուսակցութեան պարամիտա-
կան ֆրակցիայի բերօյին: Փրակցիա-
յի ընդհանուր ժողովը երկու անգամ
ընկնեց այդ ճառը, բայց համաձայնու-
թեան չեկաւ, երրորդ ընտրութիւնը
կայացաւ նոյեմբերի 16-ին: Փրակ-
ցիայի լրագրողների ժողովը հաւանու-
թիւն է տալիս կարգիս ընդհանուր
բացատրութեան, իրան վերապա-
կելով իրականը հարցադրութիւն-
ը միջոցով մանրամասն ընկնել առան-
ձին միջնորդների քաղաքականու-
թիւնը, առանց կանխօրք վճելու առ
այժմ նրանց պրօքուրմային: Մոտում
են 7 միջնորդների արձակման մասին,
որոնց թուում մինչև անգամ արտաքին
գործերի, զինուորական և էլի մէկ մի-
նիստը: Փրակցիայի նշանաւոր փոք-
րամասնութիւնը կարծիք յայտնեց ընդ-
հանուր քաղաքականութեան դէմ, ուս-
տի երկու յայտնվեց, որ պատգամա-
ւորների ժողովը կողմից պրօքուրմային
ճառը ընկնելու ժամանակ Ֆրակցիայի
փոքրամասնութիւնը կարող է միա-
նայով դիմադրական կուսակցութեան
հետ, դժգոհութիւն յայտնելու կարե-
ւորի քաղաքականութեան դէմ: Այ-
նուամենայնիւ կայ համաձայնութեան
յանգիւղը յոյս: (Հ. Գ.)

Ուրմիա, 17 նոյեմբերի
Թիւրքական աղբիւրների համաձայն,
Ուոյի շրջականներ ենթակալել են
բերդերի յարձակման: Քիւրդ պարա-
զուխներից մինը շիկակ ցեղի՝ Կո-
տաբէի՝ 100 մարդկանցով անցել է
Դուշլիք Սալմաստ և ձանապարհին կո-
ղարկել և կոտորել է բոլոր հանդի-
պածներին, ընդ է երեք գիւղերի ա-
նասունը, իսկ Սալմաստի մօտերը կո-
ղարկել է շաքարի կարաւանը: Այս
տեղեկութիւնները ստուգել անհնարին
է հաղորդակցութեան բացակայութեան
պատճառով: Թիւրքաց հիւսկալութեան
պատմութիւններ է պահպանում էն-
գելի թիւը օֆիցերների միջոցով:
(Հ. Գ.)

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կ. Պոլս, 17 նոյեմբեր
Պարլամենտի 3-րդ տարեշրջանի բացման
առթիւն օրն է: Գէսորե եղբ, ժամը 1-ին,
սակարկի ներկայութեան, իր բացման
ճառը կարտասանէ վարչապետ Հակը
փաշը:

Սուրբնը իր խօսքերով 1) գտնութիւն
կը յայտնէ, որ կը բախտաւորուի պարա-
մենտի 3-րդ տարեշրջանի բացումը անձա-
բացութեան և բարի գաղաւթ մտքով պատ-
կանարարութեան 2) Կը հաւատարմ, թէ սահ-
մանադրական սկզբունքներ հետզհետէ երկ-
րին մէջ պիտի արժանանան: 3) Օսմանեան
բոլոր ցեղերու անկողինը զինուորութիւնը
կարգաւորութեան ու հաւատարմութեան միակ
զբաղման ապացոյց է: Ինչ շատ գոհ է, որ
իր ուղեւորութեան ատեն, անձաք շրջելով
զինուորներու մէջ, տեսած է զինուորները
իրարու հետ սիրով ու եղբայրակցի:
4) Բանակին նոր կազմակերպութեան ու ծու-
կային զօրութեան հետզհետէ յաւելումը
երկրին պատին ու պահպանութեան գործն:
5) Օտար պետութեանց հետ բարեւոյ
յարաբերութեան մէջ է Թիւրքիան: 6) Եւե-
մտական բարեկրթութիւն, բիւջէի հաւա-
նարակչութիւն ցանկալի կը զտնէ: 7) Մաղ-
թիւնով որ պատգամաւորական ժողովը չայ-
րենասիրական ջանքերը արդիւնաւոր ըլլան
յօդու երկրին, կը յայտարարէ ժողովին
բացումը:

Պատգամաւորներ կան, որոնք տակաւին
պաշտոններ դարձած են: Կարծող պատ-
գամաւորները Տրապիզոնի մէջ կը սպասեն
զոհեաւորութեան, որոնք, խօսքից պատճառաւ,
ճամբորդներ չեն ընդունիր: Ներքին գոր-
ծերու միջնորդը՝ յատուկ կարգադրութիւն
կը ըրաւ՝ մասնաւոր շոգեմատով մը պատ-
գամաւորներ փոխադրելու:

161 պատգամաւորներու ներկայութեանը,
քուսակներ առաւելութեամբ (124), նախա-
գահ հոգակողացաւ դարձեալ Անձէլ Բիլա,
որ ծափահարութիւններով բարձրացաւ իր
աթոռը: Նախապէս ուղարկութեան կող-
ջունի իր ընկերները նախ խորհրդարանի
մէջ, շնորհակալութիւն յայտնելով նախա-
գահական պատիւին համար, որ իրեն ըն-
ծայուն էր:

Նախագահի համար յոյն ժողովականները
իրենց ընտրել են ինչեւ Անձէլ Բիլա թէ-
ֆի, որ ստացաւ 12 քուէ:

Որոշմանը վաղը պիտի զբաղի թի-
քան նոր փոխաւորութեան պայմաններու մա-
սին՝ զեքման-աւարիական 36 բանկերը
հետ: Եւեմտական միջնորդը ընդ իր
առ այժմ, չափով մը գոհն, ուրախ կերեի
նոր յաղորդութեան մասին, որ ձեռք բե-
րաւ Կհեռու Ֆրանսայի մէջ ունեցած

ձախողութեան Բայց լուրջ մտքեր, որոնք
աւելի լաւ հասու են անտեսական, երկուս-
կան մեծ հարցերու, յաղորդութիւն մը չեն
տեսներ փոխաւորութեան պայմաններու մէջ:
Հրապարակի վրայ կարճագուցով, թէ դու-
մարը պիտի ըլլայ 11 միլիոն ոսկի, 40%,
մինչեւ իսկապէս 6 միլիոն պիտի արուի,
առժամանակաւ կարգադրութիւններով և
մնացեալ գումարն ալ պիտի արուի գալի-
քին մէջ, անստորջ ժամանակներով, 6—7%,
ստորագրով յանձն առնուած ձախեցումն վը-
րալ:

Որքան ստորջ է առ, յայտնի չէ դեռ, և թէ
ինչ պիտի առարկէ խորհրդարանը, միայն
սա գիտենք, թէ օսմանեան արժեթուղիները,
որ պէտք է վեր արժեք ցոյց տային բօր-
տարի մէջ, կը ստատանին աշխարհի թիւերով
վրայ, որոնք վստահութիւն չեն ներշնչել:
Մեր պատրիարքը, գրեւծներու համե-
մատ, իր հրաժարագրին մէջ օրինակը ըը-
կած է արգաւորութեան միջնորդին:
Իմ կարծիքով, բիւ մը աւագարանը կայ:
Դուրեան սրբազան, ենթադրելով որ նոյն
իսկ մեծ դժուարութեանց առջև կը գտնուի,
իւր հրաժարումով վերջնական կարգադրու-
թիւնը չպիտի բերել մեր ներքին գործն-
ար: Ու յետոյ ինչ ալ գիտէ, որ յաջորդի
մը համար մեծ նեղութիւն պիտի կրէ ընդ-
հանուր ժողովը:

Ինչպէս ասէլ առաջ գրուած է, Դուրեա-
նի վերջնական հրաժարագրումն ցանկացող
թիւերը ու պարտիւնը կան, ինչպէս կան
նախ իր համակիրները թէ մայրաքաղաքի
մէջ և թէ մասնաւոր դաւաճներէն, ուրիշ
կը հասնին համակրական հեռագրերով:

Իր հակառակորդ թիւերը, անոնք՝ որ
կուսին Դուրեանի տեսնել միմիայն իր
թուղթերուն մէջ, անոր անունին շուրջ տե-
ղի ունեցած համակրական ցոյցերէն մակա-
բերելով՝ որ գուցէ Դուրեան անձն առնէ
վրաստի աթոռ դառնալ, աշխիւ գալի ա-
ւետարան կը կարգան, թէ Դուրեան հրա-
ժարելով մեծ համակրանքի արժանացած է
իսկ եթէ դառնայ, պիտի կորսնցնէ այդ
ամենը:

Ուրիշ անպատեհութիւն մը սա է, որ եթէ
արգաւորութեան միջնորդը, յաւելած, յայ-
տարարէ, թէ ընդունուած է պատրիար-
քին հրաժարականը, դեռ մեր ընդհանուր
ժողովը իր որոշումը չտուած այդ մասին,
չստեղծուի ինքնին սահմանադրական հա-
կաւորութիւն մը: Միայն ինչ որ շատ բաց-
որոշ կերեի, սա է, թէ Դուրեան սրբազան
հաստատ կերեի իր հրաժարելու մտադրու-
թեանը մէջ:

Այսպէս վարչութիւն հրաժարուած,
պատրիարք հրաժարուած, երեսփոխանու-
թիւնը կը բերուի հոսանքներու առջև խա-
ղալիք: Ինչպէս վիճակ մը, որ քիչ անգամ
թիւեր տեսնուած ըլլալ:

Բարեւոյ թիւը Կ. Պոլսի մէջ, Այսինքն
թիւեր տակը վրային լաւ կը լինէ: Այսինքն
հասած են այնպիսի վարչական քաղա-
յուն միջակայք, որ աւելի կարելի չէ
երևակայել: Կը մնայ միայն անդադարաւ,
իրերու միջակը ընդունել ու ամօթը դրալ
կատարած իրողութեանց վրայ:

Միւս կողմէ կեդրոնի այս իրողութիւն-
ները իրենց հակադրեցութիւնը կը բերեն
անշուշտ գաւառի մէջ, և անոնք, որ իրենց
բոլոր յոյրը գրած են ցարդ Պօլսի վրայ,
պէտք պիտի զգան իրենց հարցերը ինքնին
լուծել:

Ուրեմն, խաբող դադարումէ մը ետքը,
յանկարծ երևան եկաւ աւելի արագ գոր-
ծունեութիւնով մը: Երկրին մէջ, լոյսն
տարածութեան վրայ, իր ընդունեցող
գործը կը դնէ: Մոտ գտած է զինուորնե-
րու մէջ և կը տանի իր օրական գոհները:

Օրուան մասնացոյցակը աշիւ առջև ունե-
նայով, կը տեսնուի որ, համեմատաբար,
թիւերը աւելի շատ գոհեր կան: Կերեի
որ անոնք, իրենց ձախապարտական հաւատ-
քի վրայ կը կանգնէ, պէտք չեն տեսնել զո-
ղական միջոցներու

